

χθείσης τῆς θύρας, εἰσῆλθε νεᾶνις δεκαεπτὰ ἡ δεκαοκτὼ ἐτῶν, ξανθὴ, γλαυκῶπις, πλήρης χαρίτων καὶ χειρετήτασά με διὰ μειδιάματος, μοι ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν της ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς Σμύρνην ἀφίξει μου. Ἠγέρθην κἀγὼ ἀμέσως καὶ ὡς ἄλλος Ἀγροικογαϊάνης τῆς κωμωδίας ἐφιλοδώρησα τοῦλάχιστον μὲ ἑκατοστὺν λακτισμάτων τὸν τάπητα, καὶ καθήσας ἐξήντηλθα ὅλην τὴν τοῦ περικλεοῦς δικηγόρου Π. *** στωμυλίαν, διαδελῶν τὴν ἄρρητον εὐτυχίαν μου, διότι ἤξιωθην νὰ ἶδω τὴν Σμύρνην. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον εἰσῆλθε καὶ ἡ μήτηρ της, γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις περίπου, ἀλλ' ἀκμαίαν ἔτι ἔχουσα τὴν καλλονήν, καὶ μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν λακτισμάτων καὶ τῶν τυπικῶν φιλοφροσυνῶν, ἠρξάμεθα συνομιλοῦντες περὶ διαφορῶν πραγμάτων.

— Ἦλθατε, μουσιου, ἄλλην φορὰν ἐδῶ; μ' ἠρώτησεν ἡ μήτηρ.

— Πρῶτον ἤδη εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀφικόμεν, ἀπεκρίθην ἐγὼ ὡς ὁ λογιώτατος τῆς Βαβυλωνίας.

— Καὶ πῶς; σσᾶς; φαίνεται; ἠρώτησεν ἡ θυγάτηρ. Βέβαια αἱ Ἀθῆναι εἶνε καλλιότεραι.

— Οὐκ ἔχω τι πρὸς ταῦτα εἰπεῖν σοι, δέσποινα. . .

— Ὅσκι, δὲν ὀνομάζεται Δέσποινα, ἀλλ' Εἰρήνην διέκοψεν ἡ μήτηρ.

Ἡ παρέμβασις αὕτη τῆς μητρὸς μὲ ἐλύπησε καίριως, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ὀρκίζομαι νὰ ἀνεγείρω ἀνδριάντα εἰς τὸν μακαρίτην Κωνσταντῶν, ὅστις ἤθελε νὰ ὀμιλῶμεν χυδαίσι· θὰ ἀνήγειρον δὲ τοιοῦτον καὶ εἰς τὸν Σολωμὸν, ὅστις ἀπῆτει· καὶ νὰ τὴν γράφωμεν, ἂν δὲν ἐφοβούμην τὸν κατηραμένον αὐτὸν Λιθαδῶν, ὅστις μὲ τὴν Κλειῶ του δὲν παίζει. . .

— Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς ὅτι ἡ κυρία θυγάτηρ σας φέρει ὄνομα τοιοῦτον, ἀπεκρίθην ἐγὼ, παραιτήσας πλέον τὰ Ἑλληνικά μου· πιστεύω δὲ νὰ [ἦ]νε φερώνυμος.

— Τί εἶπατε, ἠρώτησε περιέργως ἡ μήτηρ.

— Ὅτι ὡς Εἰρήνη τὸ ὄνομα θὰ ἐμπνέται πάντοτε ὑπὸ φιλειρηνικῶν αἰσθημάτων καὶ θὰ ἀγαπᾷ νὰ ζῇ ἐν εἰρήνῃ πρὸς πάντας, διότι ἐγνώρισα μίαν κυρίαν, ὁμοίαν καὶ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα μετὰ τῆς κ. θυγατρὸς σας, ἥτις ὅμως κατεῖχετο ὑπὸ φιλοπολέμων αἰσθημάτων· οὐδέποτε ἤθελε νὰ διάγῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ νῦχαριστεῖτο εἰς τὴν ἀντιλογίαν καὶ εἰς τὴν ἔριδα.

Πρὸς ταῦτα ἡ μὲν θυγάτηρ ἔνευσε χαμαὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ὅσῃα Πελαγία, ἡ δὲ μήτηρ ὑπέλαβε.

— Θὰ ἦτον ἴσως τὸ debole αὐτῆς τῆς mademoiselle, νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἀντιλογίαν.

— Πιστεύω ὅτι ἡ κυρία θυγάτηρ σας, εἶπον ἐγὼ μειδιῶν καὶ ἐπανερχόμενος εἰς τὸ προκείμενον, δὲν θὰ τῇ ὁμοιάζῃ κατὰ τοῦτο.

— Καὶ εἶνε δυνατὸν, ὑπετονθόρισεν ἡ θυγάτηρ, ἄνθρωπος καὶ μάλιστα γυνὴ νὰ εὐχαριστῇται εἰς ἔριδας;

Τίποτε, κυρία μου, ἀπεκρίθην ἐγὼ, δὲν εἶνε ἀδύνατον καὶ ἀνέλπιστον εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, προκειμένου περὶ γυναικῶν.

— Εἰς; Σσσμύρνην ὁμῶς; δὲν σσσυμβαίνει αὐτὸ, ὑπέλαβεν ἡ θυγάτηρ καὶ ἔρριψε πρὸς ἐμὲ βλέμμα πονηρὸν, πρὸς ὃ ἐγὼ ἀπήντησα δι' ἐτέρου σημαίνοντος,

«Κύριος οἶδε καὶ σὺ τί διαβόλους ἔχεις μέσα σου, καὶ μᾶς κάμνεις τὴν ἀθῶαν.»

Μετὰ πολλὰς ἄλλας ἀδιεφόρους συνομιλίας, ἠγέρθην τέλος πάντων ὅπως ἀναχωρήσω μετὰ νέα δὲ πάλιν λακτίσματα ἐπὶ τοῦ τάπητος ἐξῆλθον τοῦ πρώτου οἴκου, ὅπως ἐπισκεφθῶ καὶ τοὺς λοιποὺς, ὅπερ καὶ ἔπραξα.

(Ἔπεται ἡ συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΘΗΡΑΣ.

Τὴν διήγησιν τῶν ἐν Θήρᾳ ἐν ἔτει 1650 συμβάντων σεισμῶν, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ προηγούμενον φυλλάδιον τῆς Χρυσταλλίδος ἐδημοσιεύσαμεν εὗρεν ὁ ἱατρὸς Κ. Ι. Βούρος ἐν Νάξῳ καὶ ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1837 διὰ τῆς τότε ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης Ἀρθολογίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα κατέστη πρὸ πολλοῦ δυσέρετον καὶ ὀλίγοις εἶναι γνωστὸν, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος διήγησιν σήμερον, ὅτε παρόμοια φαινόμενα καὶ πολλῶ μάλιστα ἐκπληκτικώτερα παρουσιάζονται εἰς τὴν πολυπαθὴ νῆσον Θήραν τὴν θυγατέρα ταύτην τοῦ Ἠφαίστου.

Εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον θὰ ἐκθέσωμεν τὰ ἐν Θήρᾳ συμβάντα ἀπὸ τῆς 18 τοῦ παρελθόντος ἰανουαρίου μέχρι σήμερον, ἐραυζόμενοι αὐτὰ ἐκ διαφορῶν ἐκθέσεων καὶ ἰδίως τῆς τοῦ ἱατροῦ κυρίου Ι. Δεκιγᾶλα. Πρὸ τούτου ὁμῶς θὰ προτά-

ζωμεν συντόμους τινας εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν Θήρᾳ γαιολογικῶν φαινομένων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν.

Ἡ Θήρα (1) (Σαντορίνη) ἡ καὶ Καλλίστη πά-λαι ὀνομαζομένη ἀνέδυσεν ὀλόκληρος κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἀρχαίων ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ ἀπετέλει ἀρχὴν ἐν συνεχῆς σῶμα μετὰ τῆς Θηρασίας καὶ τοῦ Ἀσπρονήσιου. Καὶ ἡ μὲν Θηρασία ἀπεσπάρθη τῆς Θήρας, ἂν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν τὸν Πλίνιον, τῷ 235 πρὸ Χριστοῦ κατόπιν φοβερῶν σεισμῶν· περὶ δὲ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀπεχωρίσθη τὸ Ἀσπρονήσιον (ἢ Αὐτομάτη) δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν οὐδεμία εἰδήσις. Τοῦτο μόνον ἡξυρόμεν ὅτι μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Θηρασίας δηλαδὴ τῷ 186 π. χ. ἀνέδυσεν ἐκ τῆς θάλασσης ἄλλη νῆσος ἡ *Ἰερὰ*, ἡ σήμερον γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Παλαιὰ Καμένη* ἢ *Μεγάλῃ Καμένη*. Ὁ Στράβων διηγέται ὡς ἐξῆς τὸ γεγονός τοῦτο « Ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην, ὡς ἂν ὀργανικῶς, συνθεμιμένην ἐκ μύδρων νῆσον ἐπέχουσιν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον » (2)· ἐμεγαλύνθη δὲ κατόπιν καθὰ λέγει ὁ Σενέκας τῷ 46 π. Χ. καὶ κατόπιν αὐτοῦ τῷ 726 καὶ 1457. Ἡ ἐμφάνισις αὐτῆς ἐσυνόδεύθη ὑπὸ τόσον ισχυροῦ σεισμοῦ ὥστε ἡ μὲν Κρήτη ὀλόκληρος ἐκλονίσθη πολλὰ δὲ Ἀσιατικαὶ πόλεις τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκρημνίσθησαν καὶ πρὸ πασῶν ἡ Ρόδος. Εὐρέθησαν δὲ ἐπ' αὐτῆς ἅμα ἀναδυσάσας πηγαὶ θερμῶν μεταλλικῶν ὑδάτων. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο ἀλλ' ὁ Παυσανίας διηγέεται ὅτι ἐνῷ προέκυπτεν ἐκ τῶν κυμάτων ἡ Ἰερὰ, κατεποντίσθη ἑτέρα νῆσος παρὰ τὴν Λῆμον κειμένη καὶ ὀνομαζομένη Χρυσή.

Πλησίον τῆς Ἰέρᾳ εἰς δύο σταδίους ἀνεφάνη μετὰ παραπλησίον φαινομένων τὸ δέκατον ἔνατον ἔτος μ. Χ. καθὰ ἐπιβεβαιεῖ ὁ Πλίνιος καὶ ἄλλη νῆσος κληθεῖσα *Θεία*. Ὁ δὲ Φιλόστρατος ἱστορεῖ ὅτι τὸ ἐξηκοστὸν μ. Χ. ἀνέδυσεν ἐκεῖ που πλησίον τῆς πρώτης καὶ δευτέρα νῆσος. Ἀλλ' ἀμφοτέραι αἱ νῆσοι αὗται κατόπιν ἐξηφανίσθησαν

ἢ καταποντισθεῖσαι ἢ συνενωθεῖσαι μετὰ τῆς Ἰέρᾳ.

Μετὰ παρέλευσιν 116 ἐτῶν, δηλαδὴ τῷ 1573 ἐν μέσῳ βροντῶν ἀστραπῶν καὶ φλογῶν ἀνέδυσεν ἡ *Μικρὰ Καμένη*. Ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει μέχρι σήμερον κῶνος ἡφεστείου ἀπολήγων εἰς κορτῆρα ἐσθεσμένον· ὁ κῶνος οὗτος ἔχει ὕψος 50 ὡς ἔγιστα ποδῶν.

Μίαν δὲ περίπου ἑκατονταετηρίδα μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο συνέβη ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνώνυμου περιγραφεῖσα ἔκρηξις. Ἴδου τί περὶ αὐτῆς λέγει καὶ ὁ ἐν ἔτει 1658 ἐπισκεφθεὶς τὴν Θήραν γάλλος Θεβενότος « Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι αὐτόχρομα ἔδειξεν, ἡ θάλασσα εἶναι μελανὴ ὡς ἂν εἶχε κατὰ, καὶ ἀπὸ τινος ἐν αὐτῇ σκοπέλου ἀναφανέντος πρὸ 60 περίπου ἐτῶν ἐξῆλθον τρισμέγιστα φλόγες ἀπολειποῦσαι ῥῆγμα προεῖκον εἰς τοιοῦτον βάθος ὥστε ἡ πτώσις λίθου ῥιπτομένου ἐν αὐτῷ δὲν ἀκούεται παντάπασιν. Ἀλλ' ἔτι μάλλον ἐκπληκτικώτερον φαινόμενον συνέβη πρὸ τινῶν ἐνι-αυτῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκθέσω ὅπως τὸ ἤκουσα πολλὰ ὥστε παρὰ πολλῶν. Πρὸ δεκαοκτῶ περίπου ἐτῶν ἐν νυκτὶ κυριακῇ (3) ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ ὄρμου τῆς Σαντορίνης φοβερὸς κρότος καὶ τοσοῦτος ὥστε οἱ κάτοικοι τῆς Χίου ἀπεχούσης διακόσια περίπου μίλλια ἐνόμισαν ὅτι συνεκροτεῖτο μάχη μεταξὺ Ἐνετῶν καὶ Ὀθωμανῶν καὶ πολλοὶ ἀπὸ πρώτας ἀνῆλθον εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς νήσου διὰ νὰ ἴδωσι τὸ γινόμενον. Ἐνθυμοῦμαι δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ὁ ἡγούμενος τῶν ἐν Χίῳ Καπουκίων πατὴρ Βερνάρδος, ἀνὴρ ἄλλως σεβάσμιος καὶ φιλαλήθης, μοι ἐδιηγῆθη ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων συνηπατήθη, ἐκλαβὼν τὴν βοήν ἐκείνην ἀντὶ κανονοβολισμῶν. Κατόπιν τῆς βοῆς φλόγες μεγάλαι ἀνεφάνησαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἄμετρος ποσότης κισσήρεως (ἐλαφρόπετρα) ἀνεπέμπετο ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς καὶ τοσοῦτου πατάγου ὥσθι ἐβάλλοντο ὑπὸ τηλεβόλων. Τότε ὁ ἀὴρ ἐμολύνθη καὶ ἐκ τῶν Θηραίων πολλοὶ μὲν ἀπέθανον πολλοὶ δὲ καὶ ἐτυφλώθησαν· οἱ τυφλωθέντες ὅμως ἀνέβλεψαν εὐτυχῶς μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπετάνθη καὶ πέραν τῆς νήσου, ὥστε ὅχι μόνον ἐν Θήρᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν Χίῳ καὶ Σμύρνῃ ὁ ἄργυρος ἀπὸ λευκοῦ

(1) Ἡ Θήρα πρὸ τῶν συμβάντων τῆς 18 Ἰανουαρίου ἐσχημάτιζε δρέπανον εἰς τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ὁποίου ἔκειντο καὶ κείνται ἡ Θηρασία, ἡ Παλαιὰ Καμένη, ἡ Νέα Καμένη καὶ τὸ Ἀσπρονήσιον.

(2) Στράβ. βιβλ. Α'. σελ. 74. ἐκδ. Κορ.

(3) Ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν ὑπάρχει μικρὰ διαφορὰ ἀλλ' ἀσήμαντος. Ἐκ τῶν ἐπομένων καταφαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ γεγονότος.

ἐγένετο ἐρυθρὸς εἴτε ἐκτεθειμένος, εἴτε ἑναποταμειευμένος ἦτο. Μετὰ τινὰς ἡμέρας τὸ μίasma διεσκεδάσθη, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐκαθαρίσθη καὶ ὁ ἄργυρος ἀνέλαβε τὸ ἀρχικόν του χρώμα. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνελθοῦσα καὶ ἐπ' αὐτῆς, ἐπιπλέουσα κίσσηρις ὥστε μέγα μέρος τοῦ ἀρχιπελάγους ἐκαλύφθη ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐκ πολλῶν λιμένων διὰ τὰ ἐκπλεύσασιν τὰ πλοία-ρια ἠναγκάζοντο νὰ παραμερίζωσι προηγουμένως τὴν συσσωρευθεῖσαν καὶ κλείουσιν τὴν διά-βασιν κίσσηριν. »

Τὴν 23 Μαΐου τέλος τοῦ 1707 μεταξὺ Παλαιᾶς Καμένης καὶ Μικρᾶς Καμένης, ἀλλ' ἐγγύτερον ταύτης καὶ εἰς μέρος ἔνθα ἡ θάλασσα ἦτο ἀδαθῆς, παρατήρησαν ἄλιεῖς τινες ὄγκον λευκὸν καὶ στρογγύλον ἀνυψούμενον ἀπὸ μέσου τῆς θαλάσσης βαθμηδὸν καὶ ἀθορύβως· οὐδὲ φλόγες ἐφάνησαν οὐδὲ βρονταὶ ἠκούσθησαν, πρὶν πέντε μόνον ἡμερῶν ἡσθάνθησαν ἐν Θήρᾳ δύο ἐλαφροὺς σεισμούς. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἡμερῶν ναῦται ἔπλευσαν πρὸς τὸν ὄγκον ἐκεῖνον τὸν ὁμοιάζοντα πρὸς σπόγγον καὶ ἐνθαρρύνθεντες ἐκ τῆς ἀκινή-σις του ἀνῆλθον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἠθέλησαν νὰ συνάξωσι τὰ ὄστρακα τὰ ὁποῖα εὗρισκοντο ἐπ' αὐτοῦ προσκεκολλημένα· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς ἐργασίας ἤρχισεν αἰφνης ὁ βράχος, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ νῆσος, νὰ σείηται. Τότε οἱ ναῦται περίτρομοι γινόμενοι, ἐγκατέλιπον καὶ ὄστρακα καὶ νῆσον καὶ ἀπῆλθον διὰ τοῦ ἀκατίου των μακρὰν τοῦ θαλασσί-ου τούτου τέρας.

Ἐν τούτοις ἡ μικρὰ νῆσος καθ' ἐκάστην ἡ-ξανεν εἰς ὕψος καὶ πλάτος, ἀλλὰ διὰ τρόπου ἀτάκτου, διότι πολλάκις ἐνῶ ἡ μία πλευρὰ αὐτῆς ἀνυψοῦτο ἡ ἄλλη ἐχαμηλοῦτο πρὸς τὴν θάλασσαν· πλησίον δὲ καὶ περὶ αὐτῆς σποράδην ἀνέδουν καὶ ἐξαίφνης πάλιν κατέδουν πολλοὶ βράχοι, ἕως τοῦ 14 Ἰουλίου ἡ νῆσος ἔφθασεν εἰς ὕψος 30 περίπου ποδῶν, ἔχουσα περιφέρειαν $1\frac{1}{2}$ μιλίου.

Οὕτω τὰ πράγματα εἶχον καὶ πάντες ἐφρό-νουν ὅτι ὁ θαλάσσιος οὗτος τοκετὸς ἐπερατώθη κατ' εὐχὴν· ἀλλ' ἀπροσδοκῆτως τὴν 16 Ἰουλίου εἰς ἀπόστασιν ἐξήκοντα περίπου βημάτων πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀναφανέντος νησιδίου ἀνεβρίβησαν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τῆς θαλάσσης καπνὸς πυκνὸς καὶ ἄτμοι δυσωδίαν ἀναπέμποντες· τὰ ὕδατα ἐχρωματίσθησαν, ἐθερμάνθησαν καὶ ἤρχισαν ν' ἀνα-θράζωσι, περὶ δὲ τὸ ἐσπέρας προέκυψεν ἐκ τῆς θαλάσσης, ἐγγὺς τοῦ νέου νησιδίου, σειρὰ μελανῶν βράχων καθ' ἡμέραν ἕκτοτε πολλαπλασιαζομέ-

νων καὶ ἐξαίρομένων ἐν μέσῳ τοῦ ἀναθρώσκον-τος πυρός. Τὰ φαινόμενα ταῦτα παρετάθησαν μέχρι τῆς 23 Αὐγούστου μετὰ βαθμιαίας ἐπι-τάσεως· τὴν δὲ 23 ἐπῆλθε σφοδρὰ ἐκρηγῆς σχη-ματίσασα ἐπὶ τῆς νήσου μέγαν κρατῆρα, ὅθεν μύδροι παμμέγιστοι ἀνεβρίβησαν μακρὰν εἰς ἀ-πόστασιν δύο μιλίων. Ἐπειδὴ δὲ ὡς εἴπομεν οἱ μελανοὶ βράχοι ἀπετέλουν ἐν σῶμα ἴδιον καὶ χω-ριστὸν ἀπὸ τοῦ λευκοῦ νησιδίου, οἱ Θηραῖοι ἐκά-λεσαν τοῦτο μὲν Ἀσπρονησί, ἐκεῖνο δὲ Μαυρο-νησί. Ἐν τῷ μεταξὺ τοῦτο ἡ Μικρὰ Καμένη ἡ ἕως τότε ἡρεμοῦσα ἔδειξε καὶ αὐτὴ σημεῖα ζωῆς, ἀνέπεμψε φλόγας, ἐνταυτῷ δὲ ἔπαθε καὶ ἐπαι-σθητὴν ὑφίζησιν, διότι τὰ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἠφαιστείου κώνου ὠκοδομημένα μαγα-ζεῖα εἰς ὕψος 25 ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἐκαλύφθησαν τότε ὑπ' αὐτῆς σχε-δὸν κατὰ ἐν τέταρτον.

Μετὰ τετραήμερον ἀναπαύλαν ἀπανελήφθη-σαν τὰ αὐτὰ φαινόμενα ἔτι ζωηρότερον, ἕως τοῦ 9 Σεπτεμβρίου τὸ Ἀσπρονησί καὶ τὸ Μαυρο-νησί ἠνῶθησαν καὶ συγχωνευθέντα εἰς ἐν ἀπε-τέλεσαν τὴν Νέαν Καμένην. Ἐκτοτε δὲ ἀπὸ τοῦ μεγάλου κρατῆρος τοῦ ἐπ' αὐτῆς σχηματισθέντος ἀνεπέμποντο ἀδιαλείπτως διὰ τεσσάρων στομίων φλόγες καὶ καπνὸς μετὰ μεγάλου βρόμου. Βράχοι τέως μόλις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης φαι-νόμενοι, ἀνῆρθησαν εἰς ὕψος μέγα καὶ ἀπὸ τοῦ κρατῆρος ἀνεφυσῶντο μύδροι καὶ φλόγες μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐπυρπολεῖ-το ὁ οὐρανός· τὴν 15 μάλιστα ἀπριλίου οἱ κά-τοικοι ἐπίστευσαν ὅτι ἡ νέα νῆσος οὕτω μοχλευο-μένη ὑπὸ τοῦ πυρός θ' ἀνατιναχθῇ εἰς τὸν ἀέρα. Οὐδὲν ὅμως τοιοῦτον συνέβη, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐμεγαλύνθη ὁ κρατῆρ αὐτῆς δι' ἐπισωρεύσεως νέων ὕλων.

Τὰ ἕκτακτα ταῦτα φαινόμενα ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἠλαττώθησαν καὶ βαθμηδὸν ἡ ὁρμὴ ἐμε-τριάσθη μέχρι τοῦ 1711, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ κρα-τῆρ σχεδὸν ἔσβεσεν.

Μία τῶν τότε ἐκδιδομέων ἐφημερίδων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 ἀπριλίου 1708 διηγεῖται ὡς ἐξῆς· τὴν γέννησιν τῆς Νέας Καμένης «Κατὰ τὸν παρελθόντα νοέμβριον δι' ἐνεργείας ἠφαιστείου πυρὸς ἀνέδυσεν ἐν Θήρᾳ ἑτέρα νῆσος ἔχουσα πε-ρίμετρον 2 μιλίων, ὅλον δὲ οὐξάνει διὰ προσ-κολληθείσας νέων βράχων καὶ ἄλλων ὕλων· πρὶν φανῶσιν αἱ φλόγες ἐγένοντο σφοδρότατοι σεισμοί

παρκακολουθηθέντες ὑπὸ πυκνοῦ καπνοῦ κυανοῦ καὶ φοβεροῦ ὑπογείου βρόμου.» (1)

Ὁ κῶνος ἐφ' οὗ ἔκειτο ὁ κρατὴρ εἶχε (πρὸ τῶν τελευταίων συμβάντων) ὕψος 109 γαλλικῶν μέτρων. Ἡ Νέα Καμένην ἦτο σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν Μεγάλην Καμένην, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ, πρὸς τὸ μεσημβρινὸν δὲ αὐτῆς μέρος ὑπῆρχε λιμενίσκος ὀνομαζόμενος *Βουλκάνου*. Τὸ ἔδαφος τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἀνώμαλον εἰς πολλὰ μέρη διεβρώγος παρέχει βαθέα χάσματα· συνίσταται δὲ ἐκ βράχων μελανῶν στιλπνῶν καὶ ἐνιαχοῦ κοπτεροτάτων. Ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Παλαιᾶς Καμένης μετὰ τὰς ἀνωτέρω μνημονευθείσας ἐκρήγξει ἐπαισθητῶς ἀνυψώθη ὥστε ἠδύναντο νὰ ἀγγυροβολήσωσι πλοῖα, ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος καταμετρήσας οὐδαμοῦ εὗρε πυθμένα.

Ἀπὸ τοῦ 1711 μέχρι τῆς 18 Ἰανουαρίου τρέχοντος ἔτους δὲν συνέβη ἡ τοῦλάχιστον δὲν ἀναφέρεται οὐδεμία ἄλλη ἐκρήγξις ἐν Θήρᾳ συμβᾶσα. (2)

Θ. Ν. Φ.

Τὴν δὲ 18 τοῦ παρελθόντος μηνὸς κρότος ὑπόκωφος ἠκούετο ἐκ διαλειμμάτων ἐν τῇ νέᾳ Καμένη, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν θέσιν λεγομένην τοῦ *Βουλκάνου*, ὅπου ὑπάρχουν θερμὰ λουτρά. Ἐνταυτῷ βράχῳ ἀποσπώμενοι ἐκ διαφόρων τῆς νήσου μερῶν κατέπιπτον ἀδιαλείπτως. Τὴν πρωτὴν τῆς 19 διάφορα ῥήγματα ἐφάνησαν εἰς τινὰς τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης οἰκοδομῶν, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐπὶ τῆς νεοδημένου προκυμαίας. Περὶ τὴν μεσημβρίαν δὲ ὁ κρότος ἤρξε καὶ ἠκούετο ὥσπερ ἐκ πυρσοκροτήσεως τηλεβόλων. Ἡ κατὰ τὸν λιμενίσκον τοῦ *Βουλκάνου*, ὅπου συνήθως εἰσέρχοντο τὰ πλοῖα ὅπως καθαρισθῶσιν, ἡ θάλασσα συνεταράσσετο ὀρμητικῶς καὶ ἀναρίθμητον πλῆθος πομφολύγων ἀνέβλυζεν ἀδιακόπως ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς. Συγχρόνως δὲ ἐφαίνοντι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ τῶν παρκασιμένων παραλίῶν λευκοὶ ἀτμοί, θειώδη ὁσμὴν ἀναπέμπων.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἠῤῥησεν ὁ ἀναβρασμὸς τῆς θαλάσσης καὶ τὸ κατὰ τὰ παράλια ἐκεῖνα ἔδαφος ἤρχισε βαθυηδὸν νὰ ταπεινοῦται. Τὴν δὲ πρωτὴν τῆς 20 περὶ τὴν 5

ὥραν ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης παρὰ τὸ δυτικὸν παρᾶλιον τοῦ αὐτοῦ λιμενίσκου φλόγες, ἀποτελοῦσαι κωνοειδῆ πυρὰν ἐκτάσεως 4—5 πηχῶν καθ' ὕψος, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ὥρας περὶπου αἱ φλόγες αὗται διεσκεδάσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου. Παρατηρήθη τότε ὅτι ὅλον τὸ μεσημβρινοδυτικὸν μέρος τῆς Νέας Καμένης ἦτο κατακερματισμένον, ῥήγμα δὲ τι ἀρχόμενον ἐκ τοῦ δυτικοῦ παραλίου παρὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἔχον τὴν διεύθυνσιν πρὸς ἀνατολὰς διεχώριζεν εἰς ἴσα μέρη τὸν κωνοειδῆ λόφον τῆς νήσου καὶ σχεδὸν ὀλόκληρον ταύτην, ἅπειρα δὲ ῥήγματα ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἄλλα δὲ ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν διευθυνόμενα διεχώριζον εἰς τόσα μέρη τὸ ἔδαφος ὀλόκληρον τὸ μεσημβρινοδυτικὸν τῆς νήσου. Τὸ ἔδαφος τοῦτο, τὸ ὁποῖον σύγκειται οὐχὶ ἐκ στρωμάτων γῆς, ἀλλ' ἐξ ἐπισωρεύσεως ἠφαιστειῶν λίθων καὶ ἄμμου ἢ μᾶλλον κόνεως βασιλικῶν λίθων ἦτο πάντοτε ξηρότατον, καὶ πάντη ἀνεπίδεκτον βλαστήσεως καὶ φυτείας, παρουσίασε δὲ ἤδη τέσσαρας μικρὰς λίμνας· διχυγέστατου ὕδατος, αἵτινες ἔλαβον ἀνεπαίσθητον μὲν, ἀλλὰ βαθμιαίαν αὐξησιν, διότι καταμετρήσαντες τὴν μεγαλύτεραν τούτων, ἥτις ἔχει μόλις 12 τετραγωνικῶν πήχεων ἑκτασιν, εἶδον, ὅτι ἐν διαστήματι 4 ὥρῶν ἀνέβησαν τὰ ὕδατα αὐτῆς ἐπὶ πέντε ἑκατοστὰ Γαλλικοῦ μέτρου. Προχωρήσαντες πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐνεργείας τοῦ ἠφαιστείου ἡσθάνθησαν θειώδη καὶ ὡς τὴν τῶν ὑπηνεμίων ὠν ὁσμὴν. Ἄτμοι δὲ λευκοὶ καὶ πνιγροὶ ἐξήρχοντο τῆς ταρτομένης θαλάσσης· ἐκ διαλειμμάτων ἀνεφύοντο ἐπ' αὐτῆς χθονιαὶ καὶ λευκοπρασίνου χρώματος φλόγες, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ἐξερχόμενα ἀέρια συγκροτοῦντο ἐξ ὑδροθειώδους καὶ ὑδροσφορώδους ὀξέος. Τὸ ἔδαφος ἐκλονίζετο μὲν συνεχῶς, ἀλλὰ λίαν ἐλαφρῶς καὶ ἀνεπαίσθητῶς κατεκλίβε, ταῖνον πρὸς τὸν πυθμένα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος λιμενίσκου· ἡ δὲ ὕψις αὕτη τοῦ ἐδάφους ἐφαίνετο λίαν ἐπαισθητοτέρα πρὸς τὸ δυτικὸν ἢ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ λιμενίσκου, διότι, ἐνῷ μέχρι τῆς 4 μ. μ. ὥρας τὸ ἀνατολικὸν μέρος παρουσίαζεν ὕψισιν μόλις τριῶν πηχῶν, τὸ δυτικὸν εἶχε πλεον τῶν ἑξ' ἢ κατὰπτωσις αὕτη, ἐγένετο ἀνεπαίσθητῶς καὶ βαθμιαίως, διότι καταμετρήσαντες τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων εὗρον ὅτι ἐν διαστήματι 4 ὥρῶν, τὸ ἔδαφος τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους κατέβη ἐπὶ 60 ἑκατοστὰ Γαλλικοῦ μέτρου.

(1) Tournefort Tom. 4. παρ. 319.

(2) Ἐντελὴ γαιολογικὴν καὶ οὐρολογικὴν περιγραφὴν τῆς Θήρας βλέπε εἰς Expédition scientifique de Morée. Section des sciences physiques. Tome II—2e partie. Géologie et minéralogie. Paris 1833. pag. 283, ets.

Ἡ θάλασσα ἦτο λίαν τεταραγμένη καὶ ἐρυθρά, ὁμοιάζουσα ὕδατι ἐμπεριέχοντι ἄφθονον ποσότητα ὑπνυθρακούχου σιδήρου· ἡ θερμοκρασία αὐτῆς ἦτον ἡ αὐτὴ μετὰ τῆς λοιπῆς θαλάσσης καὶ κατὰ τὴν γῆσιν ἐφαίνετο ὀλίγον πικρά. Ὁ ἀναβρασμὸς αὐτῆς ἦτο μέγιστος καὶ προήρχετο ἀναμφιδόλως ἐκ σιδηροθειούχων ἀφθόνων πηγῶν μεθ' ὁρμῆς ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς ἀναβλυζουσῶν, οἱ δὲ κρότοι προήρχοντο ἐκ τῶν μεθ' ὁρμῆς ἀναθρῶσκόντων ἀερίων.

Τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21, ἡ περὶ τὴν Καμμένην θάλασσα ἦτο λευκὴ καὶ γαλακτώδης, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ λιμενίσκου ἐφαίνοντο ἐκ διαλειμμάτων φλόγες ἐρυθροῦ χρώματος, ὀλίγα λεπτὰ διακρούσαι, εἰς δὲ τὸν λιμένα τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐσχηματίσθη ῥεύμα σφοδρὸν, μὴ ἐπιτρέπον εἰς τὰ ἐκεῖ προσωρμισμένα πλοῖα τὴν ἐξοδον, μάλιστα ἐπικρατοῦντος νοτίου ἀνέμου τοῦ κατέναντι τοῦ στομίου πλέοντος.

Τὴν πρωῒαν τῆς 21 ἡ ἐν Βουλκάνῳ θάλασσα συνεταράσσετο ἔτι μᾶλλον οὐ μόνον δι' ὑφαιστείου ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ πνέοντος νοτίου ἀνέμου· περὶ δὲ τὰς Καμμένας νήσους ἐφαίνετο ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς χρωματισμένη μέρος μὲν ἐκ χρώματος πρασίνου, μέρος δὲ ἐκ χρώματος ἰώδους! Τὸν δὲ σχηματισμὸν τοῦτον διετήρησε διαρκῶς ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας· αἱ τὴν προτεραίαν σχηματισθεῖσαι 4 λίμναι εἶχον ἐπεκταθῇ ὀλίγον τι, καὶ ἕτεραι πέντε εἶχον ἀναφανῇ, ἅπασαι ἐκ διαυγεστάτου καὶ εὐχύμου ὕδατος· ἡ κατὰ θάλασσαν τοῦ ἐδάφους ἐξηκολούθει βαθμηδὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ λιμενίσκου μέρος ἐγίνετο βραδύτερον, διότι μόλις εἰς 10 0/0 Γαλλικοῦ μέτρου ὑπελογίσθη ἡ καθ' ὥραν ταπείνωσις. Τὰ προϋπάρχοντα ῥήγματα εὐρύνθησαν καὶ νέκ ἄλλα ἐγένοντο, πάντοτε ὅμως πρὸς τὸ Μεσσηρινοδυτικὸν μέρος τῆς νήσου, καὶ οὐδόλως πέραν τοῦ λιμένος τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ὁ ὑπόκωφος κρότος ἐξηκολούθει καὶ ἐλαφροὶ κραδασμοὶ τοῦ παρὰ τὸν Βουλκάνον κειμένου ἐδάφους δὲν ἔλλειπον ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρόν. Ἡ ἀναβράζουσα θάλασσα κατέστη χλιαρὰ, ἡ δὲ ὁρμὴ αὐτῆς ἦτο τοιαύτη, ὥστε καθίστα ἀδύνατον τὴν προσπέλασιν τῶν λέμβων. Ἡ θειώδης ἀποφορὰ ὡς ἐκ τοῦ νοτίου ἀνέμου ἐφέρετο μέχρι Θήρας, οἱ δὲ γλάροι καὶ λοιπὰ πτηνὰ, ἃ κατὰ τὰς πρώτας δύο ἡμέρας εἶχον σχεδὸν συναχθῇ πρὸς βορὰν τῶν ἐν τῷ κόλπῳ ἐπιπλεόντων τεθνεώτων καὶ ἡμιθανῶν ἰχθύων,

κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδόλος ἐφάνησαν. Τὴν νύκτα τῆς 21 πρὸς τὴν 22 ἐφαίνοντο ἐνίοτε φλόγες κατὰ τὸν λιμενίσκον, καὶ ἰδίως κατὰ τὰς δυτικὰς αὐτοῦ ἀκτὰς, ἀφ' ὅπου τὴν πρωῒαν ἐφάνη ἐξερχόμενον ἀδιακόπως, καὶ μετὰ συριγμοῦ νέφος λευκοῦ μὲν ἀλλὰ πυκνοῦ καπνοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ ὑφίζησις τοῦ ἐδάφους ἐξηκολούθησε μετὰ τῆς αὐτῆς ἀείποτε βραδύτητος· τὰ ῥήγματα καὶ ἰδίως τὸ μεσημβρινώτερον τοῦ τῆς κορυφῆς τοῦ κωνοειδοῦς λόφου εὐρύνθησαν ἐπαισθητῶς. Τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν, πλὴν μιᾶς καὶ μόνης, κατέστησαν ἀρμυρόπικρα. Τὰ δὲ ὕδατα τῆς ἐν Βουλκάνῳ θαλάσσης λίαν θερμὰ ἢ μᾶλλον ζέοντα, ὡς καὶ οἱ βράχοι τῶν παρακειμένων αὐτοῖς, ὁ δὲ κοχλασμός καὶ ἡ θερμότης ἐπεκτάθη καὶ πέραν τοῦ λιμενίσκου, πρὸς δυσμὰς τοῦ δυτικοῦ αὐτοῦ βραχίονος, ὑφ' ὃν φαίνεται ὅτι ὑπάρχει τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας· ἐξετάθη ὡσαύτως καὶ ὁ χρωματισμὸς τῆς θαλάσσης ἐφ' ὅλου τοῦ κόλπου τῆς νήσου Θήρας.

Τὴν προτεραίαν νύκτα νῦξησεν ἡ ἀποφορὰ τε καὶ ὁ καπνὸς, καὶ ἐνίοτε ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐν Βουλκάνῳ θαλάσσης φωσφορικαὶ λάμψεις· τὴν πρωῒαν, 5 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐφάνησαν φλόγες ἐρυθροῦ πυρὸς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὑφαιστείου ἐνεργείας καὶ ὁ καπνὸς κατέστη πυκνότερος καὶ μελανωτέρου χρώματος. Αἱ φλόγες αὐταὶ ἐλάμβανον ὑφέσεις καὶ νῦξήθησαν ἐπὶ 1 1/2 ὥραν, ὅτε διασκεδασθεῖσῶν, ἀνεφάνη ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὕψαλος, ἥτις βαθμηδὸν ἐξετείνετο. Μετεσχηματίσθη δὲ εἰς νῆσον, ἀλλὰ μὲ τὴν λέμβον δὲν ἠδύνατό τις νὰ πλησιάσῃ ἐγγύτατα, λίαν θερμῶν ὄντων ἢ μᾶλλον ζέοντων τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. Τὸ θέαμα ἦτο λαμπρὸν, διότι ἔβλεπε τις βαθμηδὸν αὐξάνουσαν τὴν σχηματιζομένην νῆσον ἄνευ ἐλαχίστου κινδύνου· καθότι οὔτε τὸ ἔδαφος ἐκλονίζετο, οὔτε θόρυβος ὑπῆρχεν, ἐκτὸς μικροῦ τινος ἐκ διαλειμμάτων ὑποφύφου κρότου· οὔτε λίθους ἀνετίναζεν εἰς τὸν ἀέρα, γενομένης τῆς αὐξήσεως ἐν εἵδει πομφόλυγος ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἀπὸ στιγμῆν εἰς στιγμὴν ἐξετείνετο τοσοῦτον ἐπαισθητῶς, ὥστε διὰ τῆς ὁράσεως διεκρίνετο κάλλιστα ἡ βαθμιαία αὐτῆς αὐξήσις.

Τὰ ὑφαιστείαι ταῦτα φαινόμενα οὐδεμίαν ἄχρι τοῦδε ἐπῆνεγκον ἐπενέργειαν, χάριτι θεῖα ἐπὶ τῆς νήσου Θήρας, ἐκτὸς τῆς τῶν ἀναθυμιάσεων ἀποφορᾶς, καὶ ἐλαφρᾶς τοῦ ἐδάφους δονήσεως ἐπισυμβασῶν κατὰ τὴν 5 M. M. ὥραν τῆς 20 '1x

νουκρίου. Οὐδεμίαν ὥσαύτως ἐνέργειαν ἔσχον καὶ τὰ μετεωρολογικὰ ἐπὶ τῶν ἡφαιστείων. τούτων φαινόμενα, διότι καὶ νηνεμίας οὐσης καὶ πνεόντων σφοδρῶς διαφόρων ἀνέμων καὶ βροχῆς ἐπελθούσης, ἠκολούθουν πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν.

Τὴν νύκτα τῆς 24 τοῦ αὐτοῦ ὁ σχηματισμὸς τῆς νήσου ἐξηκολούθει πάντοτε μετὰ τῇ αὐτῆς ἡσυχίας. Οἱ λίθοι αὐτῆς ἦσαν φαεινοί, ἐπομένως ὁμοίως πρὸς μέγιστον σωρὸν εὐμεγέθων καὶ πεπωρωμένων ἀνθράκων. Φαινὸς ὥσαύτως ἦτο καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς ἐξερχόμενος καπνὸς εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡδύνατο κάλλιστα νὰ παραβληθῇ πρὸς οὐρὰν κομήτου, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τούτου σχηματιζόμενα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ νέφη πρὸς τὰ τῆς βροχῆς προδρομικά. Τινὲς τῶν σχηματισθεισῶν λιμνῶν ἐπικρουσίζον φωσφορικὴν λάμψιν, ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κωνοειδοῦς λόφου μεγάλου ῥήγματος ἐξήρχοντο ἐκ διαλειμμάτων φλόγες ὑπερύθυροι.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κ. Δεκιγάλλα ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης τῆς παρὰ τὰ μεσημβρινοδυτικὰ παράλια τῆς Νέας Καμμένης διέφερεν ἀπὸ 150 μέχρι 400 + 0, Ρ οὐ μόνον ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς ἀναφυομένης νήσου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων κατὰ χώρους ἀναβρασμῶν. Εἰς τινὰ μέρη πλησίον τοῦ Βουλκάνου, τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἡλαττώθη ἐπαισθητῶς· τὸ ῥεῦμα τὸ κατὰ τὸν λιμένα τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἡλαττώθη, ἀλλ' ὑπῆρχεν εἰς διαφόρους ἄλλας παρὰ τὰς νήσους Καμμένας· ἡ ἀναφυομένη νῆσος κῦζανεν ἀδιακόπως, ὅθεν διέκρινέ τις τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς, ὅστις ἐγένετο ὡς ἐφεξῆς. Παρὰ τὴν βῆσιν αὐτῆς ἀνεφύοντο ἀλληλοδιαδόχως οἱ τοῦ πυθμένος τῆς κοχλαζούσης θαλάσσης μέλανες λίθοι, οἵτινες προσηρτῶντο εἰς τὴν βῆσιν αὐτῆς παρακολουθοῦμενοι ὑπὸ ἄλλων ἀμέσως κατόπιν αὐτῶν ἀναφυομένων· ἡ ἐνέργεια δὲ αὕτη ἐτελεῖτο ἡσυχῶς καὶ βαθμιαίως, οὐδὲ ὁ κοχλασμός ἐγένετο μετὰ βίας ἢ ταραχῆς. Ἐκ τῆς βῆσεως ὅλης τῆς νήσου καὶ ἐκ διαφόρων αὐτῆς μερῶν ἐξήρχετο ἄφθονος καπνός, μηδὲν παρENOΧΛΩΝ τὴν ἀναπνοὴν οὐδ' αὐτῶν τῶν ἐγγύτατα ἐπὶ πολὺ ἰσταμένων, καὶ ὅμοιος κατὰ τε τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὁσμὴν τὸ τῶν γαιανθράκων· σὺν τῷ καπνῷ ἐξήρχοντο ἐνίοτε καὶ φλόγες μᾶλλον ἢ ἥττον ἐρυθραὶ καὶ μ' ὅλα ταῦτα οὐδὲ θερμότης μεγάλη ἐξήρχετο, οὐδὲ θερμοὶ ἦσαν οἱ λίθοι οἱ ἀποτρελόντες τὴν νῆσον

ταύτην. Τὸ παρὰ τὴν βῆσιν αὐτῆς ἔδαφος ἦτο λίαν θερμὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ὕδατα τῆς θαλάσσης ζέοντα τοσοῦτον ὥστε ἐμβαπτισθὲν ὦν μετ' ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας ἐψήθη ἐντελῶς. Οἱ ἄνω φυόμενοι λίθοι ἐξήρχοντο μόνον ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς θαλάσσης τοῦ ἀναπέμποντος λευκὸν ἀδιακόπως ἀτμὸν καὶ λίαν θερμὰ τὰ ὕδατα ἔχοντος, ὥστε ἐκ τῶν σημείων τούτων ἡδύνατό τις κάλλιστα νὰ εἰκάσῃ ὁποῖαν τινὰ διεύθυνσιν ἔμελλε νὰ λάβῃ ἐπεκτεινομένη ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος νῆσος. Ἐκ τοῦ δυτικοῦ βραχίονος τοῦ Βουλκάνου ἤρχισεν ὁ πρῶτος ἀναβρασμός τῆς θαλάσσης, ὁ ὑπόκωφος κρότος, ἡ ἐξοδος τοῦ ἀτμοῦ καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς ἀναφυομένης νήσου. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ μέρος, ἄλλα πρὸς δυσμὰς τοῦ Βουλκάνου, ἐπικρουσίζοντο νέα οὐχ ἥττον περιεργα φαινόμενα, δηλονότι ἡ παρὰ τὰς ἀκτὰς θάλασσα ἐκόχλαζε καὶ ἀναρίθμητον πλῆθος πομφολύγων ἀνέβλυζεν ἀκαταπαύστως ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς· τὰ δὲ ὕδατα ἐπικρουσίζον χρῶμα πράσινον καὶ θερμοκρασίας 30.0—40.0 ρ. ἐν ᾧ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐξήρχοντο σχεδὸν ἀδιακόπως λευκοὶ ἀτμοὶ θειώδη ὁσμὴν ἀποπέμποντες καὶ ὑπόκωφοι κρότοι ὅμοιοι πυρσοκροτήσεως διαζύγου πυρός.

Τὴν νύκτα τῆς 24 πρὸς τὴν 25 τοῦ μηνὸς ἐξηκολούθη ὥσαύτως ἡ ἀνάδυσις τῆς νήσου, ἥς ἡ ἐπιφάνεια ἐκκλύπτετο, ἐξ ἐρυθρῶν χροαμαλῶν φλογῶν πηγαζουσῶν ἀναφειβόλως ἐκ τῶν ἐξατμιζομένων φλογιστῶν ἀερίων ἐξ ὧν πιθανῶς τῷ λόγῳ προῆλθον καὶ αἱ κωνεοειδεῖς φλόγες, αἱ ἀναφανεῖσαι ἐν εἶδει κοινῶν πυρῶν, πρὸ τῆς ἀναδύσεως τῆς νήσου ταύτης· ἡ δὲ ἐρυθρότης τῶν φλογῶν ἀποδοτέα εἰς τὰ ἐν τοῖς ἀναβλύζουσιν ὕδασι σιδηροῦχα μόρια. Ὁ καπνὸς πολλάκις ἐφαίνετο φαεινός ὥσανεὶ κομήτου οὐρὰ καὶ νηνεμίας πρὸ τοῦ μεσονυκτίου οὐσης, ἀνυψώθη καθέτως ἐν εἶδει στήλης θαλασσίου σίφωνος πλὴν λευκοτέρου χρώματος. Δις ἢ τρίς ἠκούσθη ὑπόκωφος θόρυβος συνοδευόμενος ὑπὸ θειώδους ὁσμῆς καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν κρότος ὅμοιος πυρσοκροτήσεως τηλεβόλου, ἀ, ὡς νομίζει ὁ Κ. Δεκιγάλλας, εἶχον τὴν ἀρχὴν οὐχὶ ἐν τῷ λιμενίσκῳ τοῦ Βουλκάνου, ἀλλ' ἐν τῷ προμνησθέντι δυτικῷ αὐτοῦ βραχίονι.

Ἡ ἀνάδυσις ἐτελεῖτο δραστηριώτερον τὴν 24, ὅταν ὦραν μ. μ. Ἡ θάλασσα ὅλου τοῦ κόλπου ἐξηκολούθη οὔσα χρώματος πράσινου· καὶ μόνον ἐν μέρει ἐν εἶδει ταινίας ἀρχομένης ἐκ τοῦ λιμενίσκου τοῦ Βουλκάνου καὶ διευθυνομένης πρὸς μεσημβριοανατολὰς ἐχούσης δ' ἔκτασιν ὡς ἔγγιστα κατὰ

μὲν τὸ πλάτος 20—30 πηγῶν, κατὰ δὲ τὸ μῆκος 350—400 ἦτον ἰσώδους χρώματος. Ἡ θερμοκρασία τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης διέφερε κατὰ τὰς θέσεις ἐκ 44 ὁ δηλονότι μέχρι 45 ὁ R. Τὸ βάθος εἰς διάφορα τοῦ κόλπου μέρη εὐρέθη κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κ' Δεκιγάλλα, λίαν ἡλαττωμένον, διότι κατὰ τὴν θέσιν π. χ. τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Βουλκάνου καθ' ἣν ὁ τελευταῖος ὑδρογραφικὸς χάρτης Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου σημειοῖ 400 ὀργυῶν εἶχε μόνον 30 ὀργυῶν καὶ παρὰ τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτήριον τῆς νέας Καμμένης ἀντὶ 47 ὀργυῶν 3 μόνον. Ἐν τῷ λιμένι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἡ θάλασσα ἐκόχλαζε καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀδιακόπως ἀναβλυσουσῶν πομφολίγων ἤκούετο ὁ αὐτὸς διζύγου πυρὸς κρότος ἐξερχόμενος ἐκ τῆς ἀκτῆς, ἀτμῶν λευκῶν τὸ χρῶμα καὶ θειώδη ὁσμὴν ἀναδιδόντων· ἡ ὑφίζησις τοῦ ἐδάφους ἐξηκολούθη· ἐπομένως τὰ ζέοντα ὕδατα κατεκάλυψαν ἱκανὸν μέρος τῶν παρὰ τὸν Βουλκάνον μεσημβρινοδυτικῶν παραλίων καὶ πρὸ πάντων τὰ τοῦ δυτικοῦ βραχίονος αὐτοῦ.

Ἡ ἀναφυομένη νῆσος μετετράπη εἰς ἀκρωτήριον ἐνωθεῖσα ἐκατέρωθεν τῶν πλευρῶν δηλ. πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Δύσιν μετὰ τῆς ὑπαρχούσης ξηρᾶς καὶ ἡ ἀντίδρασις δὲν ἐφαίνετο μέχρι τοῦδε νὰ διαταράττῃ τὴν ὑποβρύχιον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἐνέργειαν, κατὰ μῆκος ὅμως ἠκολούθη νὰ ἐπεκτείνεται δραστηριότερον ἢ τὴν προτεραίαν, ὑπολογιζομένης τῆς ἐκ τῆς πρώτης ἐπεκτάσεώς της εἰς 25 περίπου πῆχεις· τινὲς τολμηταὶ ναῦται ἀνέβησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐν μέσῳ πυκνοῦ καπνοῦ καὶ φλογῶν, αἵτινες βεβαίως δὲν καίουσιν, οὗτοι δὲ διασχυρίζοντο ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑπῆρχεν ἰλὺς καὶ ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν κορυφήν ταύτην λίθοι δὲν ἦσαν πολὺ σκληροί· ὁ καπνὸς οὐδόλως τοὺς ἠνόχλησεν, μόνον δὲ μελανοὶ τὸν ἄργυρον, καθὼς τὰ ὕδατα ἐξαφανίζουσι τὰ χρώματα τῶν ἐπιπλεόντων πλοίων.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

Ο ΛΕΠΡΟΣ

ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΛΟΣΤΗΣ.

Τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς πόλεως Ἀόστης εἶναι σχεδὸν ἔρημον, καὶ φαίνεται ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε πολὺ κατοικημένον. Ἐκεῖ βλέπει τις ἀγροὺς καλλιεργημένους καὶ λειμῶνας περιβαλλομένους ἐντεῦθεν μὲν δι' ἀρχαίων προτειχισμάτων,

τὰ ὁποῖα οἱ Ῥωμαῖοι ἀνύψωσαν, ὅπως χρησιμεύσωσιν αὐτῷ ὡς περίβολος, ἐντεῦθεν δὲ διὰ τειχῶν τινων κήπων. Ὁ ἔρημος οὗτος τόπος δύναται ἐν τοῦτοις νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειαν τῶν περιηγητῶν. Παρὰ τὴν πύλιν τῆς πόλεως κεῖνται τὰ ἐρείπεια παλαιοῦ τινος πύργου, ἐντὸς τοῦ δοκίμου, ἐὰν πιστεύσῃ τις τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ, ὁ κόμης René de Châlans, ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ζηλοτυπίας, ἀφῆκε νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνης κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, τὴν ἡγεμονίδα Μαρίαν de Brugance, σύζυγόν του· ἔκτοτε ἀπεδόθη παρὰ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως τὸ ὄνομα Bramafam εἰς τὸν πύργον τοῦτον (δὲν σημαίνει οἰμωγὴ τῆς πείνης). Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἡδυνάτο τις νὰ διαφιλονεικήσῃ τὴν ἀλήθειαν, καθιστᾷ αὐτὰ τὰ ἐρείπια προσφιλῆ εἰς τοὺς εὐκισθήτους ἀνθρώπους, οἵτινες τὸ θεωροῦσιν ὡς ἀληθές.

Βήματά τινα μακρότερον ὑπάρχει τετράγωνος πύργος, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου τείχους καὶ κατεσκευασμένος ἐκ τοῦ μαρμάρου, διὰ τοῦ ὁποίου ἦτο ποτὲ περιβεβλημένος· ὀνομάζουσι δὲ αὐτὸν πύργον τοῦ τρόμου, διότι ὁ λαὸς ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐνόμισεν αὐτὸν κατοικημένον ὑπὸ βρυκολάκων. Αἱ γυναῖκες τῆς πόλεως Ἀόστης κάλλιστα ἐνθυμοῦνται, ὅτι εἶδον ἐξερχομένην ἐκεῖθεν, κατὰ τὰς σκοτεινὰς νύκτας, μεγαλόσωμόν τινα λευκὴν γυναῖκα, κρατοῦσαν φανὸν ἀνὰ χεῖρας.

Πρὸ δέκα πέντε ἐτῶν ὁ πύργος οὗτος ἀνεκαινίσθη καὶ περιβεβλήθη διὰ περιβόλου κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως, ὅπως δοθῇ ἄσυλον εἰς λεπρόν τινα τὸν ὁποῖον ἤθελον νὰ ἀπομονώσωσιν οὕτω τῆς κοινωνίας, χορηγοῦντες αὐτῷ ὅλας τὰς ἡδονὰς τῶν ὁποίων ἡ λυπηρὰ αὐτοῦ θέσις ἦτον ἐπιδεκτική. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Μαυρικίου ἐπεφορτίσθη νὰ προνοῇ περὶ τῆς διατροφῆς τοῦ λεπροῦ· ἐχορήγησαν δὲ προσέτι αὐτῷ ἐπιπλά τινα καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα πρὸς καλλιέργειαν ἑνὸς κήπου. Ἐκεῖ κατοικεῖ πρὸ πολλοῦ, μονήρης, οὐδένα ποτὲ βλέπων, ἐκτὸς τοῦ ἱερέως, ὅστις ἀπὸ χειροῦ εἰς χειρὸν ἐφοῖτα φέρων εἰς αὐτὸν τὰς παρηγορίας τῆς θρησκείας, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις κατὰ πάσαν ἐβδομάδα ἐκόμιζεν εἰς αὐτὸν τὴν ζωοτροφίαν ἐκ τοῦ νοσοκομεῖου.

Γινομένου δὲ τοῦ πολέμου τῶν Ἄλπεων, τὸ ἔτος 1797, στρατιωτικὸς τις εὐρισκόμενος εἰς τὴν πόλιν Ἀόστην, διήλθεν ἡμέραν τινα, κατὰ